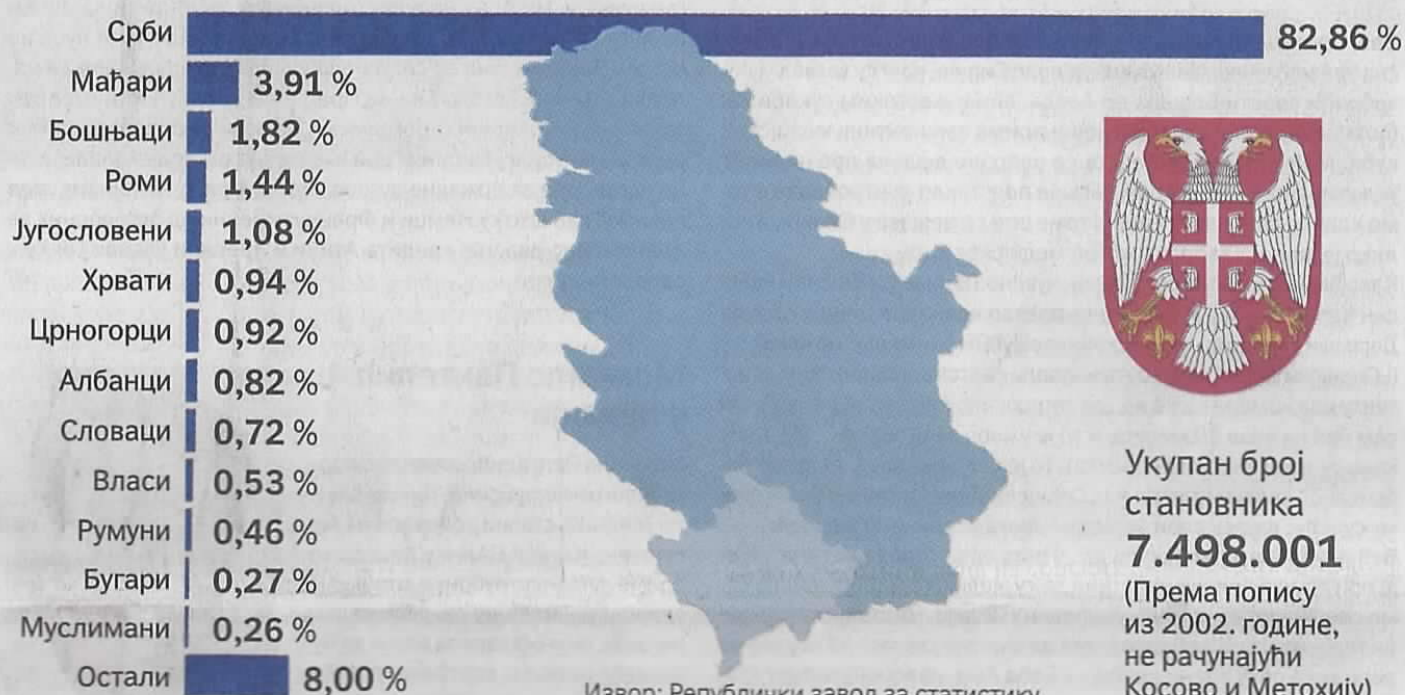

ТЕМА НЕДЕЉЕ: МУЛТИЕТНИЧКА СРБИЈА

Затварање народа у себе

Последњих година европске институције имају све мање примедби у вези са положајем националних мањина у Србији

Највеће етничке заједнице у Републици Србији

Бојан Билбија

Једно недавно истраживање показало је да више од две трећине грађана Србије верује да би им живот био бољи да је опстала бивша Југославија са својим тадашњим уређењем. Међутим, две деценије после распада некадашње заједничке државе, мало тога остало је исто. Из лектира и уџбеника нестали су Мирослав Крлежа, Прежихов Воранц или Кочо Рацин. Ту и тамо видимо на телевизији по неку серију или филм из бивших нам република, али некадашње мултикултуралности једва да је остало и у траговима.

Какве последице по друштво и културу производи чињеница да Србија више није изразито мултиетничка земља, каква је била некадашња Југославија? Међусобно неразумевање, сукоби и размирице, појављују се и у унутрашњим питањима националних мањина, чега смо сведоци када је у питању бошњачка или влашка заједница. Са друге стране, извесна затвореност друштва и све чешће појаве нетолеранције и ксенофобије, могу бити индикатори кудикамо опаснијих процеса, упозоравају саговорници „Политике“. Ако деца различите народности у нашој земљи, као што је пример у Суботици, често не могу да пронађу заједнички језик, већ разговарају на енглеском, онда се поставља питање – шта се то десило са Србијом и колико је она, или није, још увек мултиетничка?

страна 12

Ду ју спик мађарул

Млади из претежно мађарских средина тешко уче и комуницирају на српском језику, јер за тим немају потребе

Александра Исаков

Суботица – „Дошла сам у школу по сина и повезли смо кући и његовог друга. У једном тренутку сам схватила да дечаки на задњем седишту разговарају на енглеском. Мој син иде у мађарски разред, несигуран је у српском језику, а његов друг је из српског одељења“, прича нам Дора В. која одлично говори српски и себи пребацује што сина није више мотивисала да и он научи језик.

Прича ове мајке, и поред медијске популарности наслова да у Суботици деца из српских и мађарских породица разговарају на енглеском, ипак, није уобичајена слика. Према искуству просветних радника, новинара који прате ову област али и родитеља, деца која се друже могу наравно да се споразумеју и без енглеског, али сви истичу да је већи проблем што нема довољно национално мешовитих дружења.

страна 12

ЗАТВАРАЊЕ

Са прве стране

Социолог Душан Јањић објашњава да вишенационалност није исто што и мултикултуралност и да поређење са претходним временима није до краја коректно.

– Мултикултуралност је либерални концепт уређења друштва и унутар њега уређивања односа између различитих култура, вера, нација, цивилизација, односно људи који припадају разним културама. Дакле, то није политички концепт – наводи Јањић.

Социјални психолог Драган Попадић објашњава да је са порастом међуетничких конфликта, а поготово са ратовима и распадом државе почетком деведесетих, некадашње „братство и јединство” нестало из употребе. Велика етничка дистанца указује на социјалну изолованост група, а екстремно велика упозорава на вероватну дискриминацију и непријатељство које међу групама постоји.

– Млађи људи генерално показују нешто већу дистанцираност. У свим истраживањима доследно се јавља негативна повезаност нивоа образовања и дистанце: образованији испитаници показују већу отвореност према другим етничким групама. Већу дистанцу показују и испитаници који имају негативнији став према демократији, који су религиознији, мање задовољни својим животом, који се чешће сврставају у десницу. У једном новијем истраживању у 11 земаља у Европи такође је нађена позитивна корелација између религи-

Србија толерантнија од Црне Горе и БиХ

Пошто су ратни сукоби у бившој Југославији окончани, државе су кренуле у правцу помирења, демократизације и интегрисања у Европску унију, језик мржње је нестало из медија, као и драстични случајеви међунационалне нетрпељивости, наводи Драган Попадић.

– Било је за очекивати да ће истом брзином доћи до опадања етничке дистанце. Отуда је изненађујуће да дистанца у Србији није битно промењена у односу на период ране демократизације почетком двехиљадитих. Међутим, сви упоредиви индикатори међунационалне дистанце у Босни и Херцеговини и Црној Гори показују значајно већу дистанцу него у Србији, и то дистанцу која континуирано бележи благи пораст. Општа нетолеранција према другима у Србији је мања него у Црној Гори и БиХ – казао је Попадић.

” Душан Јањић

Мултикултуралност је либерални концепт уређења друштва и односа између различитих култура

озности и етничке нетрпељивости – каже Попадић.

Радикална је разлика у положају националних мањина у Војводини у односу на централну Србију, јер се у Војводини поштују стечена права, напомиње социолог Владимир Илић из

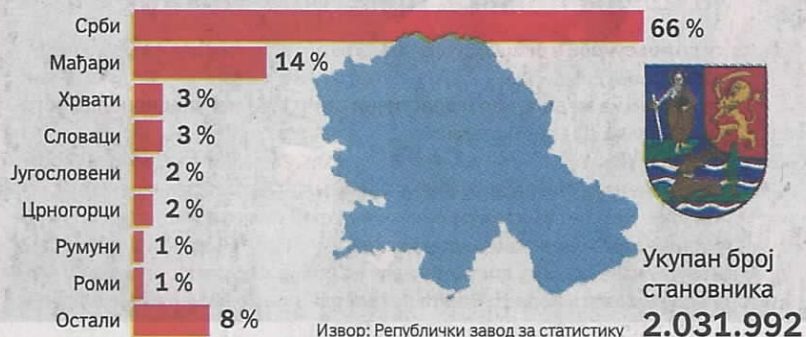
Центра за развој цивилног друштва, невладине организације из Зрењанина.

– По нашим законима, права на образовање, информисање, службену употребу језика и писма и неговање националне културе, имају мањине које чине 15 одсто становништва у некој општини. Међутим, у Војводини право на службену употребу језика и писма имају сви који су раније имали то право, што се зове принципом стечених права. Са изузетком ромске, најгори положај има влашка национална мањина у Србији. Немају права на образовање, информисање, службену употребу језика и писма. Зато охрабрује споразум Тадића и Басескуа од 1. марта ове године у Бриселу. Приметно је да последњих неколико година у извештајима Европске комисије о напретку Србије и у извештајима мониторинг мисија Савета Европе, има све мање примедби у вези са положајем националних мањина у Србији – открива Илић.

Међутим, у Србији је присутна ет-

У СЕБЕ

Највеће етничке заједнице у АП Војводини

” Владимир Илић

У Војводини право на службену употребу језика и писма имају сви који су раније имали то право

” Драган Поподић

Већу дистанцу показују и испитаници који имају негативнији став према демократији

ничка дистанца која је међу југословенским народима још од шездесетих година па чак и непосредно пред избијање ратних сукоба била на ниском нивоу и по свој прилици испод просека у поређењу са другим мултиетничким друштвима, напомиње Драган Попадић. Најнижа је чак била тамо где ће ратни сукоби бити најкрвави-

► **Ако деца различите народности у нашој земљи, као што је пример у Суботици, често не могу да пронађу заједнички језик, већ разговарају на енглеском, онда се поставља питање – шта се то десило са Србијом и колико је она, или није, још увек мултиетничка?**

ји, али до наглог раста долази непосредно пред ратне сукобе почетком деведесетих и са распадом Југославије. Тиме се доказује да аргументи о вековној мржњи као извору распада Југославије и ратних конфликта немају никаквог упоришта.

Ако дођемо на терен реалности, институција, на пример броја домо-

ва културе или часописа једног народа, или одељења у којима се учи на језицима мањина, онда је направљен и апсолутни и релативни назадак у односу на период од пре деведесетих, објашњава Душан Јањић.

– Напредак у Србији, која је у том домену искорачила и испред Европе, јесте концепт аутономије, односно самоадминистрирања мањина, кроз њихове националне савете. То је типичан концепт мултикултурализма, који је Србија увела својим Законом о националним мањинама из 2003, и потврдила кроз укупно законодавство, али још увек није праћен одговарајућим институцијама, нема доследне примене свих оних права са велике листе, која су дата – појашњава Јањић.

Према његовим речима, у Србији сада имамо националне заједнице затворене у себе, нема оног познавања другог и размене која чини мултикултурализам, као што је био случај у Југославији.

– Тада је то било „провучено” кроз цео образовни, културни и информативни систем. Сада тога више нема. Србија се претвара у „тигрову кожу”, као што је некад рекао Вук Драшковић, где људи живе једни поред других, а све мање једни са другима. То може да се види и по паду броја мешовитих бракова и на многим другим примерима. И то је оно што је опасно, што разара једно друштво – напомиње Душан Јањић. ¶